

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних інститутів та процесів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ РЕЛІГІЙ

Освітня програма “Політологія. Національна безпека”
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність **052 Політологія**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні кафедри
політичних інститутів та процесів,
протокол № 6 від 28 грудня 2021 року

м. Івано-Франківськ – 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Політологія релігій
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	Мищук Мар'яна Богданівна
Контактний телефон	0970878570
Е-mail викладача	mariana.mishchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	2.Цикл професійної підготовки 2.2. Вибіркові дисципліни 2.2.2. Дисципліни вільного вибору студента
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=183&id_cou=5610
Консультації	Упродовж вивчення курсу згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Політологія релігій» є вибірковою дисципліною зі спеціальності «Політологія» для освітньої програми бакалавр «Політологія. Національна безпека», яка викладається в 6 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб здобувачі мали змогу аналізувати процеси і явища взаємозв'язку політики і релігії; оцінювати сучасні явища соціально-політичного та релігійного життя України та світу з точки зору їх дальшої перспективи; усвідомити місце політики і релігії в цілому і як, специфічного явища суспільного життя в контексті інших соціальних явищ та процесів, економіки, релігії, науки, культури, освіти; пояснити особливості політичної і релігійної психології українців в державотворчих процесах.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою вивчення вибіркової дисципліни «Політологія релігій» глибоке вивчення і засвоєння студентами базових знань з релігієзнавства та політології в їх поєднанні, їх взаємозв'язку на суспільному (теократія, цезаропапізм, державна церква), на індивідуальному (главою церкви може бути глава держави і навпаки), на зовнішньому та внутрішньому (структурному і функціональному рівнях).</p>	
4. Компетентності	
<p>Інтегральна компетентність: ІК-1 Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми забезпечення сфер національної безпеки і оборони, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p>	
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: ФК-1 Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення сфер національної безпеки і оборони держави. ФК-3 Здатність критично та на межі предметних галузей осмислювати понятійно-категоріальний апарат загальної торії національної безпеки, структуру, принципи забезпечення національної безпеки, складові сектору безпеки і оборони. ФК-4 Здатність аналізувати основні проблеми забезпечення сфер національної безпеки і оборони, організовувати власну діяльність з огляду на досягнення науки та з урахуванням динамічних змін, що відбуваються у сферах національної</p>	

безпеки і оборони.

ФК-5 Здатність до стратегічного мислення, стратегічного планування управління, уміння оцінити безпековий рівень міжнародного середовища та його вплив на країну, визначити адекватні зовнішнім загрозам і можливостям цілі та завдання зовнішньої або внутрішньої політики країни та пропонувати відповідні інструменти їх реалізації.

ФК-5 Здатність використовувати в професійній діяльності усне та писемне мовлення державною мовою.

ФК-10 Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям.

Програмні результати навчання:

ПРН - 1 Застосовувати отримані знання про поняття, зміст, складові та суб'єкти забезпечення основних сфер національної безпеки (воєнної, зовнішньополітичної, державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки та кібербезпеки) під час організації професійної діяльності.

ПРН – 5 Здатність використовувати сучасні програмні засоби.

ПРН – 8 Здатність використовувати методи політологічного аналізу для оцінки ефективної діяльності політичних інститутів.

ПРН – 16 Здатність виявляти тенденції розвитку подій та прогнозувати розвиток сценаріїв виникнення надзвичайних ситуацій (аварій, катастроф, тощо), узагальнювати та аналізувати причини їх виникнення.

ПРН – 17 Здатність розробляти комплексні заходи та вносити пропозиції щодо запобігання та реагування на надзвичайні ситуації.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
6-й семестр	052 Політологія	III курс	Вибірковий

Тематика курсу

Тема 1. Релігія і політика як соціальна реальність.

Тема 2. Основні теорії походження релігії.

Тема 3. Етнічні релігії.

Тема 4. Християнство та його генеза.

Тема 5. Соціальна доктрина католицизму.

Тема 6. УГКЦ в державотворчих процесах.

Тема 7. Політична доктрина православ'я.

Тема 8. Ісламський фундаменталізм.

Тема 9. Релігійна конфліктологія.

Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою

навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.

6. Система оцінювання курсу									
Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів передбачає 4 форми контролю за навчанням студентів:</p> <p>1) поточний контроль (30 балів); 2) контрольна робота (30 балів); 3) підготовка презентації/написання реферативної роботи (30 балів); 4)тест (10 балів).</p> <p>Завершується курс заліком.</p>								
Вимоги до письмової роботи	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <p>1) повторення студентами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання студентами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 5 балів; – вміння структурувати основні явища та елементи дисципліни – 10 балів; – знання теоретичних засад, поглядів і праць відомих дослідників – 15 балів; <p>Загальна кількість – 30 балів.</p>								
Семінарські заняття	<p>Відповідь здобувача на семінарському занятті оцінюється за п'ятибальною системою за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями.</p> <p>Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.</p>								
Критерії оцінювання презентації/реферату	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 5px;">робота є оригінальним самостійним дослідженням, у якому відбито творчий пошук студента, його вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези з досліджуваних проблем;</td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">25-30 балів</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">наукове дослідження студента виконане на достатньо високому рівні, але має незначні недоліки в технічному оформленні, укладанні списку літератури, стилістиці тексту;</td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">18-24 балів</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">тема розкрита неповно</td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">13-17</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">робота не відповідає переважній більшості вимог до наукових досліджень, але має</td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">6-12 балів</td> </tr> </table>	робота є оригінальним самостійним дослідженням, у якому відбито творчий пошук студента, його вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези з досліджуваних проблем;	25-30 балів	наукове дослідження студента виконане на достатньо високому рівні, але має незначні недоліки в технічному оформленні, укладанні списку літератури, стилістиці тексту;	18-24 балів	тема розкрита неповно	13-17	робота не відповідає переважній більшості вимог до наукових досліджень, але має	6-12 балів
робота є оригінальним самостійним дослідженням, у якому відбито творчий пошук студента, його вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези з досліджуваних проблем;	25-30 балів								
наукове дослідження студента виконане на достатньо високому рівні, але має незначні недоліки в технічному оформленні, укладанні списку літератури, стилістиці тексту;	18-24 балів								
тема розкрита неповно	13-17								
робота не відповідає переважній більшості вимог до наукових досліджень, але має	6-12 балів								

	структуру, у списку літератури зазначено більше трьох джерел;	
	розкритий лише окремий аспект	5 бали
	презентація/реферат не зарахований	0
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – залік) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.	
7. Політика курсу		
<p>Політика вивчення навчальної дисципліни “ Політологія релігій ” передбачає набуття здобувачами визначених компетентностей через: аудиторну (лекції, семінарські та практичні заняття) та позааудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання, практика).</p> <p>Консультації викладача, відпрацювання здобувачами пропущених аудиторних занять, отриманих незадовільних оцінок та подачі індивідуальних робіт – згідно розкладу.</p> <p>У випадку встановлення вияву академічної недобросовісності викладач пропонує здобувачеві повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи</p>		

Основна:

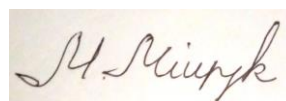
1. *Академічне* релігієзнавство: Підручник / За ред. А. М. Колодного. К., 2000.
2. *Вандишев В. М.* Релігієзнавство: Навч. посіб. К., 2009
3. *Історія і теорія релігії та вільнодумства.* К., 1993.
4. Колодний О.В. Практичне релігієзнавство як нова дисциплінарна комора професії / О.В. Колодний // Українське релігієзнавство. - 2009. - № Спецвип. 1. - С. 212-214. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrr_2009_Spetsvip.1_23
5. Кислюк К.В., Кучер О.М. Релігієзнавство: Підручник. 5-е вид., виправ. і доп. – К.: Кондор, 2007.
6. Лубський В.І., Лубська М.В. Історія релігій: Підручник. – К.: Центр навч. літ-ри, 2004.
7. Релігієзнавство: Підручник / За ред. О.П. Сидоренка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007.
8. Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство: Підручник. – К.: Наук. думка, 2007.

Допоміжна:

1. Балух В. Відносини держави і релігійних організацій: українські реалії і проблеми // Релігія та соціум. 2016. № 1-2. С. 47-54. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/relsoc_2016_1-2_9.
2. Бучма О. Держава – релігія – нація: взаємодія в українському суспільстві // Українське релігієзнавство. 2009. № 50. С. 171-174. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrr_2009_50_25
3. Бучма О. Держава, релігія і право в контексті творення громадянського суспільства в Україні // Релігійна свобода. 2009. № 14. С. 68-70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/religfree_2009_14_14
4. Василяк А. Модель взаємовідносин держави і релігійних організацій у США // Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президенті України. - 2009. Вип. 1. С. 279-289. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnadu_2009_1_29.
5. Гаюк І. Деякі сутнісні аспекти характеру історичної взаємодії держави та релігії // Релігія та соціум. 2010. № 1. С. 97-103. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/relsoc_2010_1_20.

6. Єленський В. Держава та релігійні інституції в Україні до і після Помаранчевої революції: політичний дискурс // Релігійна свобода. 2006. № 10. С. 99-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/religfree_2006_10_26
7. . Маніліч О. В. Місце релігійних норм у правовій системі держави // Право і суспільство. 2012. № 4. С. 43-47. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2012_4_12.
8. Маринченко Г. Політика держави щодо релігії та віруючих у другій половині 40-х – початку 60-х рр. XX ст. // Релігія та соціум. 2010. № 1. С. 89-93. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/relsoc_2010_1_18
9. Мартиненко О. Теорія релігії Жоржа Батая // Релігія та соціум. - 2012. - № 2. - С. 24-29. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/relsoc_2012_2_6.
10. Молочко В. Релігія в демократичному просторі: межі впливу держави і церкви на процеси формування й утвердження відкритого громадянського суспільства // Релігійна свобода. 2009. № 14. С. 87-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/religfree_2009_14_20
11. Полетко В. Р. Чи може демократична конституційна держава уникнути релігійних основ легітимації? // Наукові записки Українського католицького університету. Серія : Богослов'я. 2016. Вип. 3. С. 283-300. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzuku_2016_3_18.
12. Радченко А. Ю. Функції релігійних об'єднань у світській державі // Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 30. С. 176-184. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dbms_2015_30_18.
13. Сунегін С. О. Право, мораль і релігія як соціальні регулятори: об'єктивний та суб'єктивний виміри // Правова держава. 2017. Вип. 28. С. 145-163. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2017_28_20.
14. Филипович Л. Церква – держава – суспільство в умовах утвердження релігійної свободи // Релігійна свобода. 2006. № 10. С. 63-67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/religfree_2006_10_18
15. Вілсон Б. Соціологія релігії / Марина Хорольська (пер.з англ.). Х. : Акта, 2002. 344с.
16. Пірен М. І. Соціологія релігії: підручник для студ. вищих навч. закл. / Міжрегіональна академія управління персоналом. К. : Видавничий дім "Персонал", 2008.

Викладач

Міщук М.Б.